

Министерството на финансите публикува данните за финансовото състояние на общините през 2016 г. и за общините в процедура по финансово оздравяване през 2016 г.

Анализът на данните показва, че общините подобряват събираемостта на местните приходи и се подобряват се финансовите показатели на редица общини. През 2016 г. намалява броят на общините, отговарящи на условията за финансово оздравяване спрямо 2015 г. Наблюдава се относително еднаква структура на разходите по икономически елементи, но се отбелязват и тенденции за по-добро управление на бюджетните средства от страна на редица общини – повече на брой през 2016 г. спрямо 2015 г.

Резултатите от направената оценка на данните в края на 2016 г. спрямо същия период на 2015 г. показват следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Тази група показатели отразява частта от управлението на приходната и разходната част от бюджета, която е прехвърлена като отговорност на местните органи на управление. Оценката се извършва чрез поетите от общините права и отговорности, свързани с планирането, управлението и използването на ресурсите.

Средният дял на приходите в общите постъпления за страната се запазва относително непроменен с ниво от 40,07% спрямо 40,17% в края на 2015 г. Към края на 2016 г. общо 41 общини отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от средния за страната, като към края на миналата година са били 42.

Средният за страната дял на покритие на разходите за местни дейности с приходи достига 85,20% спрямо 81,84% през 2015 г., като 62 общини постигат резултат над средното за страната (56 в края на 2015 г.).

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

Показателите от тази група дават информация за това доколко бюджетът на дадена община е балансиран, до каква степен имат проблеми с приходната или разходната част на бюджета, както и степента на задлъжнялост. Показателите за финансовата устойчивост са, както следва:

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – средното равнище за страната към края на 2016 г. е 4,24% (при (- 4,9%) в края на 2015 година). Броят на общините, отчитащи резултат над средния към края на 2016 г., е 143 и е по-малък спрямо този към края на 2015 г., когато общините са били 166; Следва да се отбележи, че бюджетното салдо на общините на национално ниво през 2016 г. е положително, поради което и неговият дял в общите постъпления и положителна величина, докато през 2015 г. е отрицателна величина.
- Средното за страната равнище на размера на дълга като процент от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия намалява до 49,16% (при 54,01% за 2015 г.) и е относително стабилно, като погашенията на общините по дълга са съобразени с равнището на приходите и разходите по бюджетите им. Общините използват дългосрочни заеми както за дофинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансовото състояние и дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и разчетени, така че да не са в противоречие с фискалното правило по чл.32, ал.1, т.1 и т.2 от Закона за публичните финанси.

- Делът на просрочените задължения от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия на национално равнище за страната се запазва относително постоянен – средното равнище за страната към края на 2016 г. е 7,25 % (при 7,59 % през 2015 г.). Броят на общините с показатели над средното към края на 2016 г. са 79, а към края на 2015 г. са били 89.
- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е относително постоянна величина – средният дял за страната към края на 2016 г. е 46,62 % , а през 2015 г. - 45,06 % като броят на общините с показател над средните стойности са съответно – 207 и 201.

За разглежданите периоди средната стойност на показателя почти запазва нивото си – към края на 2016 г. тя е 15,16 % при 15,49 % в края на 2015 г. Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от средното за страната в края на 2016 г. е 103, при 115 общини към края на 2015 г. Този факт потвърждава една от причините за формиране на преходни остатъци по бюджетите на общините, като те запазват правото си на разход и през следващите години, в съответствие с инвестиционната програма на съответната община.

I. Други показатели за финансовото състояние на общините

1. Фискалните правила по чл. 32, ал. 1 и 2 от ЗПФ:

През 2015 г. 27 общини не спазваха фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от ЗПФ свързано с това, че годишният размер на плащанията по общинския дълг за всяка община не може да надвишава 15 на сто от средногодишния размер на собствените приходи и общата изравнителна субсидия за последните три години. През 2016 г. по-малко общини – 23 нарушават това правило или 8,7% от всички общини, с 4 общини по-малко от тези през 2015 г. Това са:

Симитли	51,8%
Струмяни	39,8%
Якоруда	35,7%
Созопол	37,2%
Сунгурларе	22,1%
Велико Търново	15,9%
Сухиндол	16,1%
Криводол	16,8%
Мездра	24,4%
Мизия	53,0%
Оряхово	66,9%
Крушари	18,1%
Тетевен	36,1%
Берковица	15,6%
Вършец	15,3%
Радомир	18,5%
Кнежа	32,7%
Исперих	23,2%
Баните	15,4%
Девин	48,0%
Антоново	26,9%
Маджарово	90,8%

За сравнение към края на 2015 г. това бяха общините:	
ТУНДЖА	16,5%
ДОСПАТ	16,9%
ПРАВЕЦ	17,9%
БАНИТЕ	18,1%
КЮСТЕНДИЛ	19,1%
ЦАРЕВО	20,4%
ЛОЗНИЦА	20,8%
ТЕТЕВЕН	21,1%
СТРУМЯНИ	21,2%
СУНГУРЛАРЕ	24,8%
СЛИВНИЦА	24,9%
МИРКОВО	28,9%
КРЕСНА	29,7%
МИНЕРАЛНИ БАНИ	29,9%
НЕДЕЛИНО	35,3%
ЛЕСИЧЕВО	36,2%
МИЗИЯ	36,5%
СТАМБОЛОВО	36,9%
АНТОНОВО	47,0%
ЕТРОПОЛЕ	47,1%
ПЕРНИК	48,5%
БЕЛОСЛАВ	51,8%
ИВАЙЛОВГРАД	62,8%
СУВОРОВО	64,6%
РИЛА	72,7%
КОВАЧЕВЦИ	123,5%
РУДОЗЕМ	148,4%

Към края на 2016 г., както и към края на 2015 г., няма общини, нарушаващи правилото по чл. 32, ал. 2 от ЗПФ относно номинала на издаваните общински гаранции.

2. Общини с налични към края на 2016 г. задължения за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 15 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните 4 години.

В края на 2016 година общините с нарушение на този показател са 37 (14,0% от всички), като най-големи са отклоненията при:

Доспат	104,0%
Белоградчик	93,9%
Неделино	70,7%
Белово	53,9%
Струмяни	53,7%

За сравнение в края на 2015 година общо 44 общини (16,6% от всички общини) не отговарят на изискванията на ЗПФ за този показател, като най-значителните отклоненията са в следните общини:

Доспат	113,1%
Белоградчик	89,6%
Неделино	70,5%
Сливен	53,9%

3. Общини с налични към края на годината поети ангажменти за разходи по бюджета на общината, надвишаващи с 50 на сто от средногодишния размер на отчетените разходи за последните четири години.

Към края на 2016 година броят на общините е 36 (13,6% от всички), като с най-големи отклонения са:

Смолян	181,9%
Чепеларе	145,3%
Лесичово	119,5%
Неделино	109,5%

Към края на 2015 г. общо 43 общини (16,2% от всички) нарушават това правило като с най-големи отклонения са:

Сливен	220,8%
Смолян	214,2%
Родопи	192,3%
Карлово	125,7%
Марица	110,1%

4. Общини с налични към края на годината просрочени задължения по бюджета на общината надвишаващи с 5 на сто отчетените за последната година разходи на общината.

Към края на 2016 година техният брой е 58 (21,9% от всички). С най-големи отклонения са:

Белоградчик	104,2%
Доспат	82,7%
Димово	82,3%
Неделино	62,8%

Към края на 2015 г. общо 71 общини (26,8% от общия брой) са с просрочени задължения, надвишаващи 5% от отчетените за годината разходи за общината, като тези с най-съществени отклонения са:

Белоградчик	82,2%
Стамболово	52,0%
Велинград	44,0%
Симитли	43,7%
Пирдоп	43,4%

5. Общини, чието бюджетно салдо по бюджета на общината през последните три години е отрицателна величина за всяка от трите години,

През 2016 г. 7 общини имат отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за последните три години:

Община	салдо 2014	салдо 2015	салдо 2016
Благоевград	-2 739 243 лв.	-1 025 324 лв.	-1 155 775 лв.
Созопол	-690 337 лв.	-14 731 143 лв.	-2 234 226 лв.
Шабла	-466 569 лв.	-335 381 лв.	-143 295 лв.
Белене	-22 938 лв.	-3 189 807 лв.	-198 126 лв.
Самуил	-112 038 лв.	-188 416 лв.	-366 363 лв.
Столична община	-84 191 667 лв.	-35 699 702 лв.	-38 363 032 лв.
Мирково	-330 299 лв.	-33 967 лв.	-41 092 лв.

За сравнение през 2016 г. общините с отрицателно бюджетно салдо по бюджета на общината за последните три години са 8:

Община	салдо 2013	салдо 2014	салдо 2015
Несебър	-3 657 996 лв.	-3 175 648 лв.	-25 344 712 лв.
Враца	-1 456 865 лв.	-340 201 лв.	-2 830 697 лв.
Шабла	-164 268 лв.	-466 569 лв.	-335 381 лв.
Ловеч	-1 237 654 лв.	-26 541 лв.	-566 157 лв.
Бойчиновци	-79 344 лв.	-14 663 лв.	-110 031 лв.
Белене	-328 532 лв.	-22 938 лв.	-3 189 807 лв.
Нова Загора	-749 726 лв.	-636 900 лв.	-38 558 лв.
Казанлък	-2 528 615 лв.	-3 621 183 лв.	-3 767 130 лв.

През 2016 г. броят на общините с отрицателно бюджетно салдо достига 60, което представлява 22,6% от всички общини на територията на страната, при 156 за 2015 г. (или 58,8% от общините).

6. Общини, чието осреднено равнище на събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства, е под осреднената събираемост на двата данъка за всички общини, отчетена за последната година.

През 2016 г. се повишава средното равнище на събираемост на данък недвижими имоти и данък превозни средства:

Период	Данък недвижими имоти средно равнище на събираемост	Данък превозни средства средно равнище на събираемост	Осреднено равнище на събираемост по чл. 130а, ал.1, т.6
2016 г.	73,43%	69,58%	71,51%
2015 г.	68,32%	63,40%	65,86%

При средно равнище на събираемост от 71,51% за страната към края на 2016 г. общо 119 общини (44,9% от всички) отчитат по-ниски параметри, като тези с най-ниска събираемост са:

Макреш	45,2%
Ружинци	45,5%
Бойчиновци	47,2%
Брусарци	50,6%
Кърджали	50,7%
Бобов дол	50,8%
Борован	50,9%
Лом	53,1%
Видин	54,4%
Божурище	55,5%
Димово	57,2%
Трън	57,2%
Медковец	57,6%
Симитли	57,6%
Георги Дамяново	57,7%
Вълчедръм	57,7%
Добричка	57,8%
Кайнарджа	57,8%
Долни Чифлик	57,9%

За сравнение към края на 2015 г. общо 125 общини (47,2% от всички) отчетоха по-ниски параметри от средното равнище на събираемост за страната (65,9%), като тези с най-ниска осреднена събираемост са:

Брезник	35,21%
Калояново	36,91%
Мадан	37,87%
Якимово	41,48%
Бойчиновци	44,00%
Радомир	44,07%
Бобов дол	44,20%
Невестино	44,39%
Неделино	44,69%
Кайнарджа	46,24%

Борован	46,39%
Ружинци	46,59%
Сърница	47,20%
Перушица	47,65%
Горна Оряховица	47,82%

Освен фактор за подобряване на този показател са въведените механизми в общините за наблюдение и контрол върху приходите. Системата за обмен на информация (СОИ) в Министерството на финансите продължава да се развива с цел постигане на автоматизирано предоставяне на допълнителна информация от общините по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси (ЗМДТ) и при съответни промени в закона. Подготви се нова услуга за физически и юридически лица, даваща възможност за електронно подаване през портала на НАП с ПИК на НАП и електронен подпис на най-често използваните три декларациите по ЗМДТ – по чл. 54, ал. 4 и по чл.14.. От 02.02.2017 г. услугата се предоставя пилотно за физически и юридически лица на територията на Столична община, като са активирани двете декларации по чл. 54, ал. 4 от ЗМДТ – за притежаван лек автомобил и за притежавано пътно превозно средство, без леки автомобили и съответните им коригиращи декларации. Поетапно към услугата ще бъдат включвани и други общини. В портала на НАП ще бъде добавена и декларацията за данъка върху недвижимите имоти по чл. 14 от ЗМДТ.

В системата за администриране на приходите от местни данъци и такси (модул МДТ) бяха реализирани измененията в ЗМДТ в сила от 01.01.2016 г. и от 01.01.2017 г., като са подобрени съществуващи функционалности.

Чрез СОИ продължават да бъдат предоставяни услуги за подпомагане на общинските администрации, като в изпълнение на чл. 54, ал. 2 от ЗМДТ се предоставят данните от регистъра на пътните превозни средства, поддържан от Министерството на вътрешните работи (МВР). Чрез СОИ на общините е предоставена и уеб услуга, валидираща информацията за декларирани и използвани данъчни облекчения от лицата за основни жилища и основно жилище и ТЕЛК.

НАП, съвместно с Министерството на финансите, пуснаха в експлоатация онлайн система за справка за местни данъци и такси, която чрез сайта на приходната агенция дава информация за задълженията на фирми и граждани към над 200 общини в страната. Услугата вече е надградена и позволява и онлайн плащания към 5 от най-големите общини в страната. Справките за задължения и плащанията на местни данъци и такси се извършват с безплатния персонален идентификационен код на НАП, който вече може да бъде получен от всеки офис на НАП, независимо къде е регистрирано лицето, което иска издаването му.

От 1 февруари 2017 г. клиентите на администрацията могат да попълват и подават две нови декларации в НАП онлайн – декларация по чл. 54, ал. 4 от ЗМДТ за притежаван лек автомобил и тази за притежавано пътно превозно средство, без леки автомобили. Е-услугите са реализирани за физически и юридически лица с постоянен адрес/седалище на територията на Столична община. Поетапно услугите ще бъде достъпни и за други общини. Информация за това ще бъде публикувана своевременно на интернет страницата на НАП.

Новите услуги са достъпни с КЕП за тези, които са заявили и получили пълен или частичен достъп до услугата „Декларации, документи или данни подавани от физически лица“/„Декларации, документи или данни подавани от юридически лица“, както и с ПИК за физическите лица с предоставен достъп до услугата „Подаване на декларации, документи или данни“.

Чрез новите услуги, подадените данни по декларациите от ЗМДТ, автоматично се прехвърлят към съответните отдели на „Общински приходи“. Потребителите на Портала за е-услуги на приходната агенция получават съобщение за резултата от обработката на подадената декларация, придружен с информация за контакт на служител от съответната община. Това става след като служителите на общинската администрация обработят подадената информация.

На основата на анализ и обобщение на данните по чл. 130а от ЗПФ се установи, че общини, които отговарят на три и повече от критериите за класирането им като общини в процедура по финансово оздравяване през 2017 г. въз основа на данните за 2016 г. са 32 броя общини (12,1% от всички общини в страната) при 36 броя (или 13,6% от всички) през 2016 година:

		Критерии, на които общината отговаря по чл. 130а, ал.1					
		по т. 1.	по т. 2.	по т. 3.	по т. 4.	по т. 5.	по т. 6.
1.	Симитли	51,8%	42,8%		34,9%		58%
2.	Струмяни	39,8%	53,7%		44,7%		69%
3.	Созопол	37,2%	15,9%		12,8%	да	
4.	Сунгурларе	22,1%	17,3%		7,5%		70%
5.	Бяла		24,4%		16,8%		68%
6.	Белоградчик		93,9%	61,6%	104,2%		68%
7.	Брегово			68,2%	8,7%		60%
8.	Видин		24,0%		18,2%		54%
9.	Димово		43,7%		82,3%		57%
10.	Борован		18,3%		26,9%		51%
11.	Криводол	16,8%			8,9%		61%
12.	Мизия	53,0%			24,7%		68%
13.	Оряхово	66,9%			9,6%		66%
14.	Кърджали		39,6%		29,9%		51%
15.	Кочериново		17,6%	54,0%	9,5%		65%
16.	Сапарева баня		19,7%	59,5%	13,3%		61%
17.	Тетевен	36,1%			17,3%		71%
18.	Георги Дамяново		17,6%		9,0%		58%
19.	Белово		53,9%		41,7%		70%
20.	Велинград		45,3%	63,9%	45,1%		65%
21.	Лесичово			119,5%	7,6%		69%
22.	Септември		44,7%	57,8%	32,3%		71%
23.	Перник		32,3%	60,4%	35,5%		
24.	Белене				7,8%	да	70%
25.	Ветово		19,6%		19,8%		64%
26.	Сливен		46,9%	72,9%	21,7%		
27.	Баните	15,4%	30,6%		29,1%		68%
28.	Девин	48,0%	21,6%		14,3%		
29.	Неделино		70,7%	109,5%	62,8%		59%
30.	Чепеларе		37,8%	145,3%	19,7%		70%
31.	Минерални Бани		33,2%	65,2%	32,8%		66%

32.	Стамболово	29,2%	42,1%	82,7%	41,7%	70%
-----	------------	-------	-------	-------	-------	-----

Общини, които през 2017 г. отпадат от списъка за финансово оздравяване, са следните 15, за които допусканията са, че приетите от тях мерки и планове за оздравяване, са довели до положителни резултати и подобряване на един или повече от показателите, въз основа на които се прави оценка на финансовото им състояние:

Кресна
Лясковец
Кирково
Дупница
Рила
Ловеч
Батак
Карлово
Доспат
Мадан
Рудозем
Смолян
Костенец
Опан
Омуртаг

Общини, които попадат в списъка за финансово оздравяване през 2017 г. за първи път, са следните 11:

Созопол
Сунгурларе
Бяла
Белоградчик
Брегово
Криводол
Оряхово
Кочериново
Лесичово
Белене
Ветово

Общини, които трайно попадат в списъка за финансово оздравяване през 2016 г. и през 2017 г., са 21:

Симитли
Струмяни
Видин
Димово
Борован
Мизия
Кърджали
Сапарева баня

Тетевен
Георги Дамяново
Белово
Велинград
Септември
Перник
Сливен
Баните
Девин
Неделино
Чепеларе
Минерални Бани
Стамболово

Просрочени задължения

Просрочените задължения на общините към 31.12.16 г. са в размер на 195,6 млн. лв., в т.ч. по бюджета на общините 184,4 млн. лева.

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 144 общини (54% от общия брой общини). Над 46% или 121 общини от всички завършват четвъртото тримесечие на 2016 г. без просрочени задължения в бюджета. Намаление на просрочените задължения отчитат 30% (80 общини), като общият размер на намалението на просрочията е за 37,5 млн. лв. Близко същият брой общини обаче – 29% (78 общини) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 37,1 млн. лв. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 5,4 млн.лв. или 3,0 % от размера на просрочените задължения в бюджета.

По области, размерът на просрочените задължения в бюджета е както следва:

Област	Декември 2016 г. (в лева)	Декември 2015 г. (в лева)	Изменение декември 2016 г. - декември 2015 г. (в лева)
Благоевград	8 359 389	7 465 927	893 462
Бургас	7 045 039	8 010 618	-965 579
Варна	2 159 276	11 231 890	-9 072 614
Велико Търново	4 176 929	4 978 732	-801 803
Видин	16 157 573	14 837 055	1 320 518
Враца	3 939 635	5 215 278	-1 275 643
Габрово	140 686	275 285	-134 599
Добрич	4 542 704	2 996 398	1 546 306
Кърджали	16 188 426	14 386 382	1 802 044
Кюстендил	6 000 800	6 313 049	-312 249

Област	Декември 2016 г. (в лева)	Декември 2015 г. (в лева)	Изменение декември 2016 г. - декември 2015 г. (в лева)
Ловеч	2 410 810	732 441	1 678 369
Монтана	2 337 325	1 080 324	1 257 001
Пазарджик	25 042 913	24 167 439	875 474
Перник	18 787 097	12 917 739	5 869 358
Плевен	658 096	785 304	-127 208
Пловдив	9 229 056	7 737 982	1 491 074
Разград	1 130 273	907 005	223 268
Русе	2 449 507	2 587 526	-138 019
Силистра	5 209 104	5 435 415	-226 311
Сливен	17 949 194	20 482 706	-2 533 512
Смолян	17 921 884	13 698 090	4 223 794
София - град	764 931	1 259 497	-494 566
София	4 095 573	5 245 385	-1 149 812
Стара Загора	1 231 036	5 611 047	-4 380 011
Търговище	829 735	1 438 092	-608 357
Хасково	5 498 814	4 747 799	751 015
Шумен	2 605	103 212	-100 607
Ямбол	153 912	190 777	-36 865
Общо	184 412 322	184 838 394	-426 072

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 11,2 млн. лв. или 6 % от общия размер на просрочията.

Като цяло общо просрочените задължения на общините се увеличават с 5,8 млн. лв. в края на 2016 г. спрямо края на 2015 г.

Динамиката в размера на просрочените задължения в бюджета е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения в млн. лв.
31.12.2015 г.	184,8
31.03.2016 г.	183,6
30.06.2016 г.	188,3
30.09.2016 г.	193,7
31.12.2016 г.	184,4

Общинският дълг и общинските гаранции към 31.12.2016 г. възлизат на 1 253,0 млн. лв., в т.ч 576,3 млн. лв. вътрешен (46,0 %) и 676,7 млн. лв. външен дълг (дългът на Столична община формира 51,3% от общия размер на дълга). Спрямо края на 2015 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции намалява със 117,2 млн. лв., което се дължи на

намаление на размера на вътрешните заеми със 196,4 млн.лв. и на увеличение на размера на външните заеми със 79,2 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските разходи, заедно с положителната тенденция за подобряване на приходната част в общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват оздравителни планове при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. Така ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ, които през 2017 г. са задължителни за общините, след тригодишния преходен период, необходим за привеждане в съответствие с изискванията на закона.